

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj/052-010/2011.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az Ing. Andrej Babiš, igazgatóság elnöke által képviselt **Agrofert Holding, a.s.** (Praha 4, Csehország) kérelmező összefonódás engedélyezése iránti kérelmére indult eljárásban, amelyben további ügyfélként részt vett a **Mlékárna Hlinsko, s.r.o.** (Hlinsko, Csehország), – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

A Versenytanács engedélyezi, hogy az Agrofert Holding, a.s. irányítást szerezzen a Mlékárna Hlinsko, s.r.o. felett.

A határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérhetik a Versenytanácsnál benyújtott, vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel.

I n d o k o l á s

I.

A kérelmezett összefonódás

1. A csehországi székhelyű Agrofert Holding, a.s. (a továbbiakban: Agrofert vagy kérelmező) 2011. június 1-jén üzletrész átruházásról szóló keretszerződést írt alá Daniela Domáčková magánszeméllyel az ez utóbbi tulajdonában lévő, a szintén csehországi székhelyű Mlékárna Hlinsko, s.r.o. (a továbbiakban: MH vagy kérelmezett) törzstőkéjének 65,8%-át kitevő üzletrész megvásárlására vonatkozóan.
2. Kérelmező az 1. pont szerinti tranzakcióhoz – mint vállalkozások összefonódásához – 2011. június 30-án benyújtott kérelmében a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, többször módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) VI. fejezetének rendelkezései alapján a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) engedélyét kérte.
3. A tranzakciót kérelmező nyilatkozata szerint a kérelem GVH-hoz történt benyújtásáig nem jelentette be más versenyhatóságnak, de jelezte, hogy engedélyezés iránti kérelemmel a cseh és a szlovák versenyhatósághoz kíván fordulni.

II.

Az összefonódás résztvevői

Agrofert-csoport

4. A kérelmező Agrofert egy cseh magánszemély kizárólagos tulajdonában álló holding társaság, amely közvetlenül vagy közvetve számos vállalkozást irányít, amelyek elsődlegesen a mezőgazdaság, élelmiszeripar és vegyipar területén vannak jelen. A

mezőgazdasági jellegű tevékenységek magukba foglalják a terményfelvásárlást és -kereskedelmet (elsősorban gabona, olajtartalmú növények, kisebb mértékben hüvelyesek), a termeléshez szükséges anyagok (műtrágyák, növényvédő szerek, vetőmagok stb.) és mezőgazdasági gépek értékesítését, az állattenyésztést (baromfi és sertés), illetve a gazdálkodóknak nyújtott szolgáltatásokat (betakarítás, terményfelvásárlás, kezelés stb.). Az élelmiszeripari tevékenységek között megemlítendő a húsfeldolgozás, malom- és pékipari tevékenység, tejfeldolgozás. A vegyiparban az Agrofert különféle szerves és szervetlen vegyi anyagok előállításával foglalkozik, így jelen van a műtrágyagyártásban és a festék-, műanyag-, robbanószer-, vegyszer-előállításban.

5. A vállalkozáscsoportba tartó cégek Csehország egész területén jelen vannak, továbbá kisebb mértékben külföldön, elsősorban Szlovákiában, illetve korlátozottabb mértékben Németországban és Magyarországon is tevékenyek.
6. A tranzakció szempontjából kiemelt jelentőségű Olma, a.s. (a továbbiakban: Olma) egy jelentős cseh tejipari vállalat, amely termékeit főként a cseh piacon jelen lévő nemzetközi áruházláncok részére gyártja, de exportál Szlovákiába, Lengyelországba és Magyarországra is. 2010-ben az Olma a magyar piacra friss és tartós tejet, tejfölt, tejszínt, joghurtot, savanyított termékeket, túrót és tejes desszerteket szállított. Az értékesítés az üzletláncok és további kiskereskedelmi boltok segítségével történik.
7. Az Agrofert-csoport Tpvt. 27. §-ának (1) és (2) bekezdése szerinti szűkített nettó árbevétele 2010-ben meghaladta a húszmilliárd forintot.

Mlékárna Hlinsko

8. A kérelmezett vállalkozás a tranzakciót megelőzően Daniela Domáčková magánszemély többségi tulajdonában állt (a társaság kisebbségi tulajdonosa a Mlékárenské sdružení Sněžné [Sněžné Tejipari Egyesülés]), irányítása alá egyetlen további vállalkozás sem tartozik.
9. Az MH tartós tejtermékek előállításával és forgalmazásával foglalkozik, úgymint tejpör, tartós tej (natúr és ízesített), tejsűrítmény, vaj, egyes tejszín- és tejföltermékek. A magyar piacra tartós (UHT) tejet, vaját, ízesített tejet, tejpört szállított 2010-ben.
10. A kérelmezett vállalkozás Tpvt. 27. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint szűkített 2010. évi nettó árbevétele ugyancsak milliárdos nagyságrendű.

III.

A hazai tejipar jellemzői

11. A tejipar a magyarországi élelmiszeripar egyik jelentős ága, ami az élelmiszeripar folyóáras termelési értékéből az elmúlt években kb. 10%-kal részesedett. Hazánkban a megtermelt tej mintegy 70%-át dolgozzák fel.
12. A tejfeldolgozók jellemzően a tejipari termékek teljes palettáját, vagy annak jelentős részét gyártják, bár vannak olyan üzemek, amelyek kifejezetten egy bizonyos termékkör előállítására (pl. sajtgyártásra) szakosodtak.
13. 2008-ban 47 magyar tejtermékgyártó cég árbevétele haladta meg a 100 millió forintot. Közülük a négy legnagyobb, a Sole-MiZo, a Friesland-Campina, az Alföldi Tej és a Danone együttes részesedése 50% fölött alakult. Az utóbbi néhány évben azonban megfigyelhető néhány középvállalat megerősödése is, mint pl. Tolnatej, Minna, Köröstej, Óvártej, Naszálytej, Kuntej és Fino-Food.

14. A hazai cégek közötti verseny mellett fontos szerep jut az importnak is, mely elsősorban a nemzetközi kereskedelmi láncokhoz köthető. Ez a tendencia természetesen nem minden termékcsoportban azonos erősségű, de kiemelendő, hogy az összefonódás által érintett fogyasztói tej (elsősorban a tartós tej) és a vaj piacán erősen érezhető az import jelenléte. A Tej Termék Tanács 2009. évi kimutatása szerint a belföldi értékesítésből fogyasztói tej esetében 22,5%-ot, ezen belül az UHT és ESL tej vonatkozásában 54,5%-ot, a vaj és vajkészítmények tekintetében pedig 38,9%-ot tett ki az import. Az import jelentős része (több, mint 80%-a) az Európai Unió négy országából származik: 2009-ben Németország 33%-ot, Lengyelország 19%-ot, Szlovákia 18%-ot, míg Csehország 11%-ot képviselt.

IV.

A kérelmező álláspontja

15. A kérelmező álláspontja szerint a tervezett összefonódás horizontális hatása az étkezési tej (ezen belül is a tartós, UHT tej) és a vaj értékesítése tekintetében jelentkező Magyarországon, ez azonban gyakorlatilag elhanyagolható, hiszen az érintett vállalkozások részesedése az egyes tejtermékek magyar piacán nem számottevő.
16. A kérelmező álláspontja szerint az összefonódás résztvevői nem tevékenykednek a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban, vagyis az összefonódásnak nincs vertikális hatása.
17. A kérelmező álláspontja szerint az összefonódás minimális, elhanyagolható mértékű konglomerátum hatással jár a kérelmezett pénzügyi háttérnek javulása eredményeként, azonban nem valószínűsíthető, hogy az akadályozná a hatékony versenyt, vagy oly mértékben javítaná az összefonódás után az érintett vállalkozások piaci helyzetét, ami gazdasági erőfölényes helyzet kialakulásával fenyegetne.
18. A kérelmező szerint az összefonódás résztvevőinek minimális részesedéseire való tekintettel nem valószínűsíthető, hogy az összefonódás a hatékony versenyt akadályozná, vagy gazdasági erőfölényes helyzetet hozna létre, és az összefonódás egyik résztvevőjének helyzete sem erősödik meg számottevően az összefonódás következtében. Az összefonódás a gazdasági versenyt a kérelmező véleménye szerint nem befolyásolja, már csak azért sem, mert valamennyi, az összefonódás által érintett piacon jelentős túlkínálat tapasztalható, ami élénk versenyhelyzetet indukál a kínálati oldal szereplői között.

V.

Jogi értékelés

Összefonódás

19. A Tptv. 23. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében vállalkozások összefonódása jön létre, ha egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen közvetlen vagy közvetett irányítást szerez egy vagy több, tőle független vállalkozás egésze vagy része felett.
20. Az 1. pontban ismertetett tranzakció révén az Agrofert – a Tptv. 23. § (2) bekezdésének a) pontja szerint – közvetlen egyedüli irányítást szerez a tőle korábban független MH felett, amely irányításszerzés a Tptv. 23. § (1) bekezdésének b) pontja alapján vállalkozások összefonódásának minősül.

Engedélykérelmi kötelezettség

21. Az összefonódásban érintett vállalkozáscsoportok – Tptv. 27. § (1) és (2) bekezdéseinek figyelembevételével számított – 2010. évi nettó árbevétele együttesen meghaladta a 15

milliárd forintot, ezen belül két vállalkozáscsoporté az 500 millió forintot. Kérelmező nyilatkozata szerint nem teljesülnek ugyanakkor a Tanács vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK rendeletében foglalt küszöbszámok. Az előzőekre tekintettel az összefonódáshoz a Tpv. 24. § (1) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélye szükséges.

Versenyjogi értékelés

22. A Tpv. 30. §-ának (2) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha – az (1) bekezdésben foglaltakat figyelembe véve – az összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon, különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként.
23. A Tpv. eddigi alkalmazási tapasztalatai alapján a Versenytanács az összefonódás horizontális-, vertikális-, portfólió- és konglomerátum hatásait vizsgálja (ld. a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Versenytanács Elnökének 3/2009. számú Közleménye [a továbbiakban: Közlemény] 12. pontját).

Az érintett piacok

24. A Tpv. 14. §-a értelmében az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni. Az érintett termékpiac meghatározásakor a megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait. Földrajzi piacként azt a földrajzi területet kell számításba venni, amelyen kívül a) a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.
25. Az összefonódással érintett piacoknak minősülnek mindazok a piacok, amelyeken az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki. A Versenytanács a jelen eljárásban az összefonódással érintett termékpiacok közül a lehetséges horizontális hatásokra tekintettel a tejipari termékek vizsgálatát tartotta szükségesnek.
26. A tejipari termékek egyik legfontosabbika a fogyasztói vagy étkezési tej. Ez lehet friss tej, amely a nyers tej kezelését (tisztítás, hőkezelés, pasztörizálás, hűtés, csomagolás stb.) követően néhány napig fogyasztható, illetve tartós (UHT) tej, amelyet ultramagas hőmérsékleten kezelnek, és csíramentes csomagolásba helyeznek, miáltal tartóssága a friss tejénél jóval hosszabbá válik, szobahőmérsékleten mintegy három hónapig eltartható. A két eljárás közt átmenetet képez az ún. ESL technológia, amellyel készült ún. hosszanfriss tej néhány hétig (jellemzően 14-21 napig) fogyasztható. A kezelés és csomagolás sajátosságaiból adódóan elsősorban a tartós tej alkalmas nagyobb távolságokra való szállításra, de előfordulhat a friss tej esetében is határokon átnyúló szállítás. A III. fejezetben írtak alapján hazánkba mind friss, mind pedig tartós tej érkezik külföldről, azonban az import aránya az UHT és ESL tejek vonatkozásában lényegesen nagyobb. Ennek elsődleges oka a tartós tej puffertermék jellege, melynek következtében kiválóan alkalmas a felesleges tejkészletek levezetésére, ami a tartós tejek áralakulásának a friss tejétől való elszakadását is eredményezheti. Mindezek következtében nem zárható ki, hogy – bár a fogyasztók számára funkcionális szempontból helyettesíthetik a friss tejet – a tartós tejek elkülönült érintett piacot alkotnak. A Versenytanács ugyanakkor nem látta szükségesnek véglegesen állást foglalni ebben a kérdésben, mert az alábbiak szerint sem a szűkebb (eltarthatóság szerint elkülönült), sem a tágabb (valamennyi típust magába foglaló fogyasztói tej) termékpiac esetén nem azonosított érdemi versenyjogi aggályokat.

27. A friss tej esetében az érintett piac földrajzi dimenziója a szállítási korlátokra is tekintettel feltehetően országos, a behozatal jelentősége, 50%-ot is meghaladó aránya ugyanakkor arra utal, hogy a tartós tejek esetében nem zárható ki az érintett piac Magyarország területénél tágabb meghatározása sem.
28. Az összefonódással érintett vállalkozások tevékenységei emellett a vaj és vajkészítmények tekintetében mutatnak átfedést, amelyek első megközelítésben szintén elkülönült érintett piacként azonosíthatók, csakúgy, mint a további érintett termékek, úgymint tejszín / tejföl, savanyított tejtermékek, joghurtok, túró, sajtok, tejes desszertek, ízesített tejek, tejpör stb. Mindezen termékek esetében a Versenytanács valószínűsíthető káros versenyhatások hiányában a termékpiac egzakt meghatározástól eltekintett. A piac földrajzi dimenziója a Versenytanács értékelése szerint legalább országos kiterjedésű, a földrajzi piac határainak pontos meghúzását azonban a Versenytanács a jelen eljárásban nem tartotta szükségesnek, mert az alább kifejtettek értelmében káros versenyhatásokat a szűkebb, csak Magyarországot magába foglaló földrajzi piacon sem azonosított.

Az összefonódás hatásainak értékelése

Horizontális hatás

29. Az összefonódásnak horizontális összefüggésben azokon az érintett piacokon lehet hatása a gazdasági versenyre, amelyeken az összefonódásban résztvevő mindkét vállalkozáscsoport (ténylegesen vagy potenciálisan) jelen van. Mivel mind a kérelmező, mind a kérelmezett folytat tejfeldolgozási tevékenységet, és termékeivel jelen van Magyarországon, az összefonódás horizontális hatással jár. Ez elsősorban a fogyasztói tej (ezen belül kiemelten a tartós tej) és a vaj és vajkészítmények tekintetében jelentkezhet, figyelemmel arra, hogy ilyen termékeket mind a kérelmező, mind a kérelmezett ténylegesen is behoz hazánkba. A további tejtermékek esetében potenciális hatás merülhet fel, főként a tejfölök / tejszínnek vonatkozásában (ilyet ugyanis mindkét vállalkozáscsoport gyárt, bár Magyarországra 2010-ben csak az Agrofert exportált).
30. Az összefonódó vállalkozáscsoportok együttes részesedése a fogyasztói tej és a vaj magyarországi piacán is 5% alatt marad, így e piacokon káros horizontális hatások fellépése nem valószínűsíthető. Ugyancsak nem tart ilyen hatások fellépésétől a Versenytanács a tartós tejek – mint szűken vett termékpiac – tekintetében Magyarországon (sem az ennél esetlegesen tágabb régiós piacon), mivel az összefonódó felek együttes piaci részesedése ezen a szegmensen sem jelentős (véltetően szintén nem haladja meg az 5%-ot, de mindenképpen kevesebb, mint 10%), tekintettel arra is, hogy a csehországinál jelentősebb import érkezik Németországból, Lengyelországból és Szlovákiából. Hasonló okokból nem valószínűsíti káros versenyhatások kialakulását a Versenytanács a további tejtermékek (így különösen a tejföl / tejszín) piacain sem, a hazai feldolgozók közötti versenynek és az import szerepének köszönhetően.

Vertikális hatás

31. Egy összefonódásnak akkor lehetnek vertikális hatásai, ha az érintett vállalkozáscsoportok a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban tevékenykednek, ami megteremtheti az érdekeltséget arra, hogy az egyik (vagy mindkét) piacon jelentékeny piaci erővel rendelkező vállalkozáscsoport ezt a piaci erőt kihasználja, azaz valamely (vagy mindkét) piacon versenyt korlátozó magatartást folytasson, lezárva az adott piacot (pl. szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózással, árdiszkrimináció, árprés révén stb.). Az összefonódásban részes felek tevékenységei között vertikális kapcsolat legfeljebb a sütőipari vállalkozások által felhasznált egyes tejiparból származó inputok vonatkozásában azonosítható, erre tekintettel káros vertikális hatás fellépését azonban a

Versenytanács a kérelmezett tejipari termékek magyarországi piacain betöltött szerepének csekély jelentősége miatt nem valószínűsítette.

Portfólió-hatás

32. A portfólió-hatás az összefonódás révén létrejövő új entitás által gyártott vagy forgalmazott áruk körének bővüléséből adódik, ami – különösen egymást kiegészítő (azonos vevők által vásárolt) áruk gyártóinak, forgalmazóinak egyazon vállalkozás vagy tulajdonosi kör irányítása alá kerülése esetén – lehetőséget teremthet az egyik piacon fennálló erős piaci pozíció másik piacra történő átvitelére, versenykorlátozó magatartások (pl. árukapcsolás) érvényesítésére. A Versenytanács a vizsgált összefonódással kapcsolatban káros portfólió-hatás felmerülését ugyanakkor nem valószínűsítette, tekintettel az összefonódásban érintett vállalkozáscsoportok alacsony piaci részesedéseire, illetve arra, hogy az Agrofert a tejipari tevékenységek szinte teljes spektrumát már a tranzakciót megelőzően is végezte, illetve termékeinek széles választékát értékesítette Magyarországon, amiben érdemi bővülést az összefonódás nem eredményez.

Konglomerátum-hatás

33. A Versenytanács álláspontja szerint az érintett vállalkozások tevékenységeire és korábbi tulajdonosi hátterére tekintettel káros konglomerátum-hatással sem kell számolni az összefonódás következtében.

Összegzés

34. A fenti 29-33. pontokban kifejtettek alapján a Versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában a kérelmezett összefonódást engedélyezte.

VI.

Eljárási kérdések

35. A GVH hatásköre a Tpv. 45. §-án, illetékessége a Tpv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a GVH kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik a bíróság hatáskörébe (Tpv. 86. §), illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.
36. A Versenytanács határozatát – a Tpv. 73. § (2) bekezdésének alkalmazásával – tárgyalás tartása nélkül hozta meg.
37. A Versenytanács jelen eljárásban a Közleményben foglaltak alapján alkalmazta a Tpv. 63. §-a (3) bekezdésének ac) pontját, amely szerint a határozatot 45 napon belül kell meghozni, amennyiben az engedély a Tpv. 30. §-ának (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg.
38. A kérelmező a Tpv. 62. § (1) bekezdése szerinti eljárási díjat előzetesen leróta, így arról a Versenytanácsnak nem kellett rendelkeznie.
39. A Tpv. 68. §-ának (4) bekezdése szerinti hiánypótlás hiányában az ügyintézési határidő kezdőnapja a Tpv. 63. § (3) bekezdése és a Ket. 65. §-ának (1) bekezdése alapján a kérelem benyújtását követő nap, azaz 2011. július 1. Az eljárást befejező döntést a Tpv. 63. §-a (3) bekezdésének a) pontja szerint a hiánytalan kérelem beérkezését követő naptól számított negyvenöt napon belül kell meghozni; az ügyintézési határidő azonban ugyanezen szakasz (6) bekezdése szerint indokolt esetben 20 nappal meghosszabbítható. Az eljárási határidő a GVH elnökhelyettesének Vj/052-007/2011. sz. végzésével meghosszabbításra került. A Ket. 65. §-ának (3) bekezdése értelmében, ha a határidő utolsó napja olyan nap, amelyen a hatóságnál a munka szünetel, a határidő a legközelebbi

munkanapon jár le. Mindezekre tekintettel a jelen versenyfelügyeleti eljárásra irányadó ügyintézési határidő 2011. szeptember 5.

40. Az ügyfeleket megillető jogorvoslati jog a Tpv. 83. § (1) és (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2011. szeptember 1.

Váczai Nóra s.k.
előadó versenytanács tag

dr. Tóth András s.k.
a Versenytanács elnöke
versenytanács tagként eljárva

dr. Zlatarov László s.k.
versenytanács tag